

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
17 januari 2022 (mondelinge uitspraak 13 januari 2022)

Zitting: 13 januari 2022 te Amersfoort
De mondelinge behandeling heeft via beeld -en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtnummer: KC 2022 – 005

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klachten:

1. Klager klaagt over de plaatsing in de isoleercel;
2. Klager klaagt over de manier van meenemen naar de separeercel (vanuit de douche), de manier van overmeesteren door 7 á 8 man met een nekklem, met een knie tegen de nek aan. Klager heeft in de nacht om eten gevraagd, maar kreeg het niet. Klager zegt dat hij iedere keer als hij in de GGz komt, hij meteen in de isoleercel wordt gegooid;
3. Klager kreeg meerdere spuiten. Hij wil dit niet, het is tegen zijn zin gebeurd.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 10 januari 2022 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 10 januari 2022 zijn aangeklaagden en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Op 10 januari 2022 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 13 januari 2022. De commissie heeft aangeklaagden verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 12 januari 2022 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 13 januari 2022 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, de patiëntenvertrouwenspersoon en aangeklaagden medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is op ... geboren. Hij is bekend met schizofrenie. Hij heeft een zeer uitgebreide behandelgeschiedenis en is meerdere malen gedwongen opgenomen geweest. Klager is op 16

december 2021 met een crisismaatregel opgenomen wegens een recidief psychotische episode, drie weken na een vorige opname.

Op 16 december 2021 heeft de burgemeester een crisismaatregel genomen tot en met 19 december 2021, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding insluiten is toegewezen.

Op 16 december 2021 heeft de zorgverantwoordelijke klager onderzocht en op 16 december 2021 is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 17 december 2021 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 17 december 2021 wordt de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de crisismaatregel.

De verplichte zorg zal bestaan uit:

'Het toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening

Motivering:

Het geven van intramusculaire medicatie is geïndiceerd om zowel ernstig nadeel af te wenden dan wel te verminderen en bij weigering van orale medicatie om eveneens ernstig nadeel te verminderen en de gezondheid te stabiliseren dan wel bevorderen.

Het toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening

Motivering: Het toedienen van orale medicatie is geïndiceerd om zowel ernstig nadeel af te wenden en om de gezondheid te stabiliseren en te bevorderen.

Insluiten

Motivering: Opname in een extra beveiligde kamer is geïndiceerd vanwege erge onrust en fysieke agressie.

Zoals opgenomen in de crisismaatregel'.

De zorgverantwoordelijke stelt in zijn brief van 17 december 2021 het navolgende:

"Het gedrag van u leidt, als gevolg van een psychische stoornis, tot ernstig nadeel. Recentelijk bent u hier opgenomen geweest waar u goed bent opgeknapt. Echter heeft u weer een terugval wat leidt tot ernstig nadeel, overeenkomend met de reden waarom u onlangs alhier was opgenomen. U neemt uw medicatie niet goed in en hierdoor bent u weer ontregeld geraakt.

De verplichte zorg wordt als uiterste middel verleend. Hierbij zijn de 4 punten die ik hieronder noem allemaal van toepassing:

o er zijn geen mogelijkheden voor zorg op basis van vrijwilligheid;

o er zijn geen minder bezwarende (ingrijpende) alternatieven die het beoogde effect gaan hebben;

o het verlenen van verplichte zorg is evenredig, gelet op het beoogde doel en o het is redelijkerwijs te verwachten dat de verplichte zorg effectief gaat zijn
Vrijwilligheid van zorg is moeilijk bij u in te schatten, omdat er moeizaam contact met u te maken is.

Het geven van verplichte medicatie heeft in het verleden een gunstig effect gegeven. De huidige opname laat wederom een eenzelfde beeld zien als de vorige recente opname.

De verplichte zorg wordt verleend om:

- ernstig nadeel af te wenden

Hoe kan het verlenen van verplichte zorg een ernstig nadeel afwenden?

Verlenen van verplichte zorg door het geven van verplichte medicatie zal u weer stabiliseren en herstellen, zodat u zich weer beter gaat voelen.

In de nacht was u zeer onrustig met schreeuwen. Hierop is besloten om u in de ICU te plaatsen om de prikkels te verminderen en u beter in de gaten houden met het doel om u weer rustiger te krijgen. U heeft hiervoor ook ingrijpmedicatie gekregen.

Verplichte zorg middels verplichte medicatie en opname in de ICU worden aangezegd, tevens verplichte zorg middels uitoefenen van toezicht, opname in accommodatie en beperken van de bewegingsvrijheid worden aangezegd in het kader van de crisismaatregel”

Op 20 december 2021 heeft de rechtbank Midden-Nederland, locatie Utrecht, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend tot en met 10 januari 2022, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding, insluiten, is toegewezen. Het verzoek om een zorgmachtiging is ingediend bij het openbaar ministerie.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat antwoordt hij dat hij verdrietig is over de voortgang van wat er met hem gebeurt. Hij leest in de schriftelijke reactie van aangeklaagde dat hij in de badkamer wisselend lachte en huilde en vraagt wat hier mis aan is. Klager wil de camerabeelden zien van de manier waarop hij in de extra beveiligde kamer (EBK) is geplaatst, zodat hij kan aantonen dat hem onrecht is aangedaan. Op de vraag wat er precies is gebeurd antwoordt klager dat hij in de douche was en zowel aan het lachen als aan het huilen was. Klager zegt dat hij zichzelf had opgesloten in de douche.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij een nekklem heeft gekregen en laat foto's zien van een mishandeling aan zijn arm. Hij zegt dat hij bewijs heeft van zijn mishandeling, maar dat hij dit niet op internet zal zetten, omdat hij het rustig wil houden en niemand wil zwartmaken. Klager vertelt ook dat hij niet naar de Koran mocht luisteren, wat rustgevend voor hem is, maar dat er op de afdeling wel muziek aan mag staan.

Gevraagd hoe boos klager op 16 december 2021 was antwoordt hij dat hij dat niet weet. Hij kan zich dat niet herinneren en zegt dat de duivel hem bespeelt. Klager wil het achter zich laten. Op de vraag waarom klager een nekklem kreeg en of het spugen daar de aanleiding voor was, antwoordt hij dat hij inderdaad heeft gespuugd naar medewerkers en dat hij niet weet hoe vaak

hij dat heeft gedaan. Hij kan zich niet herinneren dat hij iemand heeft geslagen. Klager zegt dat dit hem spijt en dat het niet goed was wat hij deed.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat wij als mensen onschuldig zijn. Hij wil zijn excuus aanbieden aan degenen die hij pijn heeft gedaan en wil veel dingen vergeten. Klager wil een betere toekomst hebben.

Gevraagd of de pvp nog aanvullingen heeft antwoordt zij dat zij vindt dat het verweerschrift uitgebreid is gemotiveerd en dat de beslissingsbrief daarentegen erg summier is. Zij zegt dat wat er heeft plaatsgevonden, zoals klager naar voren brengt, vraagtekens oproept en dit uit de stukken niet helemaal duidelijk wordt. De pvp vraagt aandacht te hebben voor de manier waarop klager naar de EBK is gebracht, zonder trui en zonder eten.

5. Weerwoord van aangeklaagden op de klacht

Ter zitting hebben aangeklaagden verweer gevoerd; dit wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven. Aangeklaagden merken op dat zij beiden niet bij de situatie op 16 december 2021 aanwezig zijn geweest en zij dus beiden het dossier hebben bekeken. De beslissing is niet door hen genomen, maar in de stukken is duidelijk omschreven wat er plaats gevonden heeft op 16 december 2021 (zie decursus 16 december 2021, 23.00 uur) en dat er allerlei manieren zijn gebruikt om klager, die sloeg en schopte, rustig te krijgen. Naar de mening van dhr. K. zijn er verpleegkundige interventies noodzakelijk geweest waarbij alles is gedaan om letsel bij klager en medewerkers te voorkomen. In de EBK is ingrijpmedicatie toegediend middels een injectie met als doel klager te kalmeren, waarbij is gehandeld volgens protocol binnen de HIC.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. K. dat klager ook bij hem om camerabeelden heeft verzocht en dat dhr. K. klager tweemaal heeft uitgelegd dat er geen beelden worden opgeslagen en de camerabeelden alleen 'live' zijn. Op de afdeling worden nooit opnamen gemaakt door middel van camerabeelden en bewaard. Dhr. K. vertelt dat klager inderdaad de Koran niet te hard mocht spelen, omdat sommige mensen hieraan aanstoot namen.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. K. dat het voor klager een buitengewoon vervelende ervaring is, maar dat het altijd de intentie van de verpleging is om klager verpleegbaar te houden.

Gevraagd naar de opstelling van de beslissingsbrief antwoordt dhr. K. dat de brief niet helemaal recht doet aan de situatie en misschien beter had gekund, maar dat uit eerdere opnames een soortgelijk beloop bij klager bekend is.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. K. dat hij het vervelend vindt om te horen dat klager honger heeft geleden in de nachtelijke uren. Er is altijd water, maar dat er wellicht even die nacht geen eten was, omdat de keuken dicht was.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken, de inhoud van de dossierstukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de burgemeester op 16 december 2021 genomen crisismaatregel en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrief van 17 december 2021 stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 17 december 2021 blijkt dat klager bij aangeklaagden bekend is met een psychische stoornis.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 16 december 2021 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Hij heeft op 16 december 2021 overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 17 december 2021 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 17 december 2021 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie acht door aangeklaagden voldoende aannemelijk gemaakt dat een vrijwillige opname niet mogelijk was, omdat klager veel verzet en agressie toonde naar verpleegkundigen. Klager had zichzelf opgesloten in de badkamer en liet verward gedrag zien door te douchen in zijn ondergoed en wisselend hard lachte en huilde en waarbij hij bij contact met het verpleegkundig team fors dreigend en gevaarlijk gedrag uitte in verbale- en fysieke agressie. Op dat moment werd noodzakelijk om bovenstaand dreigend ernstig nadeel af te wenden en omdat er geen echt contact met klager mogelijk bleek, hem ook voor zijn eigen veiligheid in de EBK te laten overnachten. Zonder een verblijf in de EBK zou een zodanig psychiatrisch toestandsbeeld in stand blijven dat er zich bij klager ernstig nadeel voor zou doen in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz. Ook heeft de behandelaar de veiligheid in ogenschouw te nemen voor patiënten en medewerkers. Een verblijf in de EBK is het ultimum remedium.

De commissie acht door aangeklaagden voldoende aannemelijk gemaakt dat het verblijf in de EBK ernstig nadeel kan afwenden. Er was een zeer beperkte mogelijkheid om met klager in contact te komen. Zijn gedrag was niet te sturen en de fysieke bedreiging bleef bestaan, ondanks meerdere pogingen om met hem in gesprek te komen

De commissie overweegt bovendien dat een tijdelijk verblijf in de EBK klager en zorgpersoneel heeft beschermd tegen gevolgen die bijvoorbeeld door opnieuw fors dreigend en gevaarlijk gedrag zouden kunnen optreden. Het toedienen van ingrijpmedicatie was hierbij noodzakelijk om klager te kalmeren.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat het verblijf in de EBK ten doel heeft om verdere escalatie te voorkomen en er door het tijdelijk afsluiten van contact enige stabiliteit voor klager zou volgen, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klager positief effect zal hebben. Door het verblijf in de EBK is het acute gevaar van agressie naar derden afgewend en wordt de veiligheid van klager gewaarborgd. Een veiligheid die op dat moment niet op een andere manier was te borgen

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er vele pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klager te komen, maar dat er geen contact met klager mogelijk was.

De commissie stelt daarom vast dat klager op dat moment niet, dan wel onvoldoende was te bewegen tot een samenwerking.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toepassing van verplichte zorg, namelijk het plaatsen in een EBK en het geven van noodmedicatie door middel van een depot, te voorkomen. Dit is niet gelukt.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagden om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg in de vorm van het verblijf in de EBK op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

De commissie overweegt voorts dat zij de door klager genoemde onmenselijke behandeling van met name de plaatsing in de isoleercel niet kan vaststellen. De commissie is van oordeel dat het gedrag van klager, zoals hiervoor omschreven, dermate ontremd was dat het noodzakelijk was om klager tijdelijk in de EBK te plaatsen. Uit de stukken is niet gebleken dat dit buiten proportioneel is gebeurd en dat hierbij sprake is van een mensonterende behandeling.

7. Beslissing

De commissie verklaart: de klacht: **Ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. drs. A.M.M. van Breugel, voorzitter,
Dhr. drs. R.J.P. Hazewinkel, psychiater,
Mw. drs. C.J.M.M. van de Gevel, lid op voordracht van de Centrale Cliëntenraad.

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en aangeklaagde op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvrgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Zij kunnen dit doen rechtstreeks een verzoekschrift bij de rechtbank in te dienen.

Klager kan hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.